

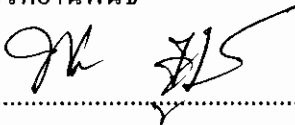
ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม
ต่อพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

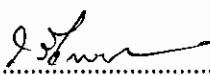
พิสมัย พันธุ์พืช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พิศมัย พันธุ์พีช ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์)

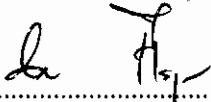

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.รวิวรรณ เผ่ากัณหา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

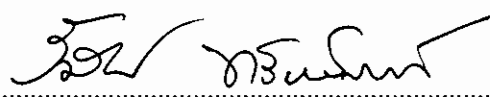

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัญใจ อานางสัถย์ชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์)

.....กรรมการ
(ดร.รวิวรรณ เผ่ากัณหา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิริติดวงค์)

คณะพยาบาลศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.รวิวรรณ เผ่ากัณหา อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ได้กรุณาตลอดเวลาอันมีค่ายิ่งให้คำแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ศพล เหลืองโสมนภา อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำด้านสถิติในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่กรุณาทุ่มเทเวลาถ่ายทอดวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลอ่าวอุดมอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี หัวหน้างานหอผู้ป่วยชาย หัวหน้าพยาบาลประจำคลินิกเบาหวาน เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล กราบขอบพระคุณผู้สูงอายุโรคเบาหวานและผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกครอบครัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้องร่วมรุ่นทุกสาขาที่ได้ให้กำลังใจช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออัมพร คุณแม่ชูศรี ส่งเสริม ที่ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกด้าน ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ งานหอผู้ป่วยชายที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณ คุณวรณี ปานมณี คุณแอนนา สุมะโน คุณจินตนา พรรณเนตร คุณผจงจิต พันธุ์พีช และบุตรชาย ที่คอยช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย และเป็นกำลังใจ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี คุณค่าแห่งความดีงามและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ณ ที่นี้ด้วย

พิศมัย พันธุ์พีช

51910131: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ/ เบาหวาน/ พฤติกรรมการดูแลเท้า/ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน/ การสนับสนุนทางสังคม

พิศมัย พันธุ์พีช: ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน (EFFECTS OF THE SELF-EFFICACY AND SOCIAL SUPPORT ENHANCEMENT PROGRAM ON FOOT CARE BEHAVIOR AMONG THE ELDERLY WITH DIABETES MELLITUS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พรชัย จุลเมตต์, Ph.D., รวีวรรณ เผ่ากัณหา, กศ.ด. 180 หน้า ปี พ.ศ. 2555

การวิจัยกึ่งทดลองชนิดศึกษาสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลอ่าวอุดมอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 30 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ส่วนกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าที่ประยุกต์จากทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมร่วมกับผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกครอบครัวเป็นรายกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน คู่มือการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และคู่มือบทบาทการสนับสนุนทางสังคมของผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกครอบครัวในการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .82 และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติไคสแควร์ ส่วนคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าที

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 และสัปดาห์ที่ 10 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้า สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ($p < .05$) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$) และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 10 น้อยกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$)

จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุโรคเบาหวานมีพฤติกรรมในการดูแลเท้าที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นเฉพาะสัปดาห์ที่ 8 ดังนั้นพยาบาลที่ให้การดูแลผู้ป่วยเบาหวานสามารถนำโปรแกรมไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานได้ตามระยะเวลาที่ค้นพบ และควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงความคงทนของพฤติกรรมในการดูแลเท้าที่ยาวนานขึ้น

51910131: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: ELDERLY/ DIABETES MELLITUS/ FOOT CARE BEHAVIOR/ SELF-EFFICACY/
SOCIAL SUPPORT

PISSAMAI PHANPHUECH: EFFECTS OF THE SELF-EFFICACY AND SOCIAL
SUPPORT ENHANCEMENT PROGRAM ON FOOT CARE BEHAVIOR AMONG THE ELDERLY
WITH DIABETES MELLITUS. ADVISORY COMMITTEE: PORNCHEI JULLAMATE, Ph.D.,
RAWEEWANPAOKANHA, Ed.D., 180 P. 2012.

This two-group pretest posttest quasi-experimental research aimed to examine the effects of the self-efficacy and social support enhancement program on foot care behavior among the elderly with diabetes mellitus at DM clinic of Ao-U-Dom Ampur Sriracha Hospital in Chon Buri, Thailand. Simple random sampling among 60 elderly patients with diabetes mellitus was conducted to assign them equally into control and intervention groups. The control group received usual nursing care whereas the intervention group together with their primary caregivers received the self-efficacy and social support enhancement program established by the researcher. Instruments comprised of the demographic data form, the self- efficacy, and social support enhancement program. The content validity index of the foot care behavior and the social support role manual for caregivers in enhancing foot care behavior was .82. The reliability of the foot care behavior questionnaire was 79. Data was analyzed with descriptive statistics, chi square, paired *t*-test and independent *t*-test.

Findings revealed that the mean scores of post-test at the 8th and at the 10th week of the sample in the intervention group were significantly higher than that of the pre-test ($p < .05$). In addition, at the 8th week, the score of foot care behavior of the intervention group was significantly higher than those in the control group ($p < .05$). However, at the 10th week, the score of foot care behavior of the intervention group was significantly lower than that of the controlled group ($p < .05$).

Findings revealed that this self-efficacy and social support enhancement program increases correct foot care behavior of the diabetic elderly only at the 8th week. Hence, nurses should apply this program for taking care of diabetic elderly patients in order to promote their foot care behavior at specific time periods. Further research focusing on the sustainability and longer foot care behavior of diabetic elderly patients is recommended.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
โรคเบาหวานในผู้สูงอายุ.....	11
การเกิดแผลที่เท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน.....	12
ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมการดูแลเท้า.....	29
การเรียนรู้ในผู้สูงอายุ.....	40
โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม ในการดูแลเท้าผู้สูงอายุโรคเบาหวาน.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	55
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
4 ผลการวิจัย	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 สรุปและอภิปรายผล	77
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	85
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	85
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก	97
ภาคผนวก ข	99
ภาคผนวก ค	132
ภาคผนวก ง	167
ภาคผนวก จ	173
ภาคผนวก ฉ	177
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	180

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวน ร้อยละ ค่าไคสแควร์ และค่าทีของผู้สูงอายุโรคเบาหวานในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	68
2 จำนวน ร้อยละ ค่าไคสแควร์ และค่าทีของผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุโรคเบาหวานในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล...	71
3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8	73
4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 10.....	74
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานระยะก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	74
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	75
7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 10 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	76

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ตำแหน่งที่ตรวจด้วย 5.07 Monofilament 10 จุด.....	25
3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในบุคคล (P) สภาพแวดล้อม (E) และ พฤติกรรม (B)	29
4 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในสมรรถนะและความคาดหวังต่อผลลัพธ์.....	30
5 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในสมรรถนะและความคาดหวังต่อผลลัพธ์ต่อ พฤติกรรมและสภาพจิตใจของบุคคล.....	31
6 ขั้นตอนการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66